

men de bewakers, voorzover Duits of 'fout', uitschakelen en de gevangenen om wie het ging, uit hun cellen halen. Van Welsum en een met de illegaliteit samenwerkende gevangene die het tot 'gangloper' gebracht had¹, D. L. G. Wakker, hadden voor plattegronden gezorgd: de overvalploeg zou precies weten waar de te bevrijden gevangenen zich bevonden. Die zouden, eenmaal buiten, daar door helpers opgevangen worden die hen achter op de fiets naar hun duikadressen zouden brengen – een vrachtauto kwam er niet meer aan te pas.

De zesde datum werd bepaald: maandagochtend 1 mei, en (gelijk gezegd) het naderen van die hoogst riskante operatie hield van der Veen er niet van af, op de voorafgaande zaterdagmiddag deel te nemen aan de overval op de Landsdrukkerij. In de ontzaglijke spanning waarin hij als man leefde die aan wijdvertakt illegaal werk leiding gaf, kon hij blijkbaar de ontlading die van actie uitging, niet meer missen.

*

Op vrijdagavond 28 april waren plotseling alle lichten in het Amsterdamse Huis van Bewaring uitgevallen. Dat was gevolg geweest van een technische storing, maar de *Sicherheitspolizei* had de zaak niet geheel vertrouwd en zaterdag werden voor alle zekerheid twee vervaarlijke waakhonden naar het Huis van Bewaring overgebracht. In de nacht van zaterdag op zondag bleek dat een van die honden op de Duitse afdeling lag en de ander in het bureau van de wacht achter een gesloten deur, niet ver van de kamer van de wachtcommandant. Vooral de aanwezigheid, juist op die plek, van die laatste hond vormde een groot extra risico: als hij ging blaffen, zou het gehele gevangenispersoneel gealarmeerd worden.

Van der Veen werd op zaterdag door een briefje van Wakker gewaarschuwd. Op zondag besprak hij de situatie opnieuw met van Welsum.

Wakker had van der Veen doen weten dat er een goede kans bestond dat de hond in het bureau van de wacht niet zou aanslaan als men maar zacht binnenkwam en de knop van de deur waarachter hij lag, niet aanraakte. Gerben Wagenaar, door van der Veen geraadpleegd, vond dat door die mededelingen het extra-risico niet voldoende geëlimineerd werd

¹ Sommige gevangenen mochten hun cel verlaten om in het gebouw hulpdienst te doen.